

УДК 004.056.5:35.078.3(02)

ОСОБЛИВОСТІ АДМІНІСТРУВАННЯ ТА МЕНЕДЖМЕНТУ В ПУБЛІЧНОМУ УПРАВЛІННІ ДЕРЖАВНИМИ ІНФОРМАЦІЙНИМИ РЕСУРСАМИ***О. К. Юдін**, д-р техн. наук, проф.; ****С. С. Бучик**, канд. техн. наук, доц.***Р. В. Зюбіна**, ***Ю. С. Авраменко**

*Національний авіаційний університет

e-mail: kszl@ukr.net

Житомирський військовий інститут імені С. П. Корольова

e-mail: s_stbu@ukr.net

У статті вперше визначено мету, предмет, об'єкт, напрямок та завдання дослідження особливостей адміністрування та менеджменту в публічному управлінні державними інформаційними ресурсами. Уточнено визначення поняття «державні інформаційні ресурси», уточнено їх класифікацію, надано визначення поняття «публічна інформаційна система». Розроблено модель захисту системи менеджменту публічними державними інформаційними ресурсами на основі методу «подвійної трійки захисту». Таким чином, сформовано загальне наукове завдання, щодо визначення нормативно-правових, організаційних та, у тому числі, інженерно-технічних рішень, направлених на створення єдиної системи публічного менеджменту державними інформаційними ресурсами. Визначено науково-прикладний напрямок дослідження: організація системи публічного менеджменту органів державного управління на платформі сучасних методів та моделей побудови та підвищення ефективності системи адміністрування та публічного менеджменту державних інформаційних ресурсів.

Ключові слова: публічний менеджмент; державні інформаційні ресурси; публічна інформація; публічні державні інформаційні ресурси; публічна інформаційна система; система публічного менеджменту.

In the article a goal, a subject, an object, direction and tasks of research of features of administration and management in the public control of state informative resources are defined for the first time. Determination of the concept of state informative resources and their classification are specified; determination of the concept of the public informative system is given. A model of security of the management system by means of public state informative resources on the basis of the method of «double three of security» is worked out. Thus, a common scientific task is formed in relation to determination of normatively-legal and organizational decisions, including technical ones directed to the creation of the common system of public control of state informative resources. The scientifically-applied direction of research is defined. It consists in organization of the system of public management of organs of state administration on the platform of modern methods and models of construction and the rise of effectiveness of the system of administration and public management of the state informative resources.

Keywords: public management; state informative resources; public information; public state informative resources; public informative system; system of public management.

Вступ

Соціально-економічний та політичний рівень провідної країни світу, характеризується якісними показниками розвитку та впровадження нових концепцій, методів і моделей процесів адміністрування та менеджменту державного сектора управління. Інформаційне суспільство країни та міжрегіональні комунікації різних видів потребують з одного боку, чіткого законодавчого та нормативно-правового фіксування управлінських дій органів державної влади, а з другого — гнучкої організації та динамічності менеджменту в публічному управлінні [1–3].

Національна безпека і оборона держави, стабільний та безпечний розвиток сучасних комунікаційних відносин в інформаційному суспільстві, вільне використання і вільний доступ до інформаційних ресурсів країни стає, ще більш актуальним питанням у період зовнішньої агресії з

боку інших країн. Сукупність політичних, економічних, військових і соціальних рішень органів державної влади, залежить від спільного тактичного та стратегічного використання єдиних концептуальних підходів до процесів адміністрування та менеджменту державними інформаційними ресурсами (ДІР).

Нормативно-правова база держави, повинна чітко визначати стратегію і концептуальні кроки в забезпеченні національної безпеки та безпосередньо такі як: удосконалення державного регулювання і розвитку інформаційної сфери шляхом створення нормативно-правових передумов для формування системи (тактичного/стратегічного) адміністрування та менеджменту в сфері ДІР.

Актуальність дослідження

Поняття «публічне адміністрування», «публічний менеджмент» в нашій державі останні роки набули широкого розповсюдження. Вони

передбачають надання адміністративних послуг світового рівня шляхом упровадження в практику діяльності принципів демократичного управління. В зв'язку з чим, «публічне адміністрування» та «публічний менеджмент» є системним явищем у суспільстві [4, 5]. Таким чином, ми приходимо до висновку у необхідності впровадження в систему державних процесів спеціалізованих організаційних механізмів та принципів публічного менеджменту (управління), що і зумовлює актуальність дослідження.

Розглядаючи поняття державні інформаційні ресурси (ДІР), а саме, представлення ДІР як складової національної безпеки країни [6, 7], виникає необхідність організації та забезпечення не тільки процесів захисту ДІР на рівні держави, а і питання ефективного управління ними. Досвід провідних держав показує, що об'єктом державного управління є процеси досягнення національних цілей (або національних інтересів), а також встановлених тактичних та стратегічних завдань через державні органи управління і виконавчої влади, різні класи міжвідомчих організацій.

Зрозуміло, що в свою чергу державні установи містять різні класи ДІР та повинні забезпечити їх зберігання, обробку, розповсюдження та висвітлення в інформаційно-телекомунікаційних системах (ІТС) публічного або спеціального призначення. Зазначені процеси адміністрування та менеджменту в сфері використання ДІР є складовою національної безпеки держави.

Таким чином, виникає актуальний предмет дослідження, а саме необхідність наукового обґрунтування процесів зберігання, обробки, розповсюдження та висвітлення інформаційних ресурсів, забезпечення якісних управлінських рішень та досягнення ефективної системи публічного менеджменту в сфері державних інформаційних ресурсів.

Аналіз останніх досліджень та публікацій

Аналізуючи сучасний стан нормативно-правового забезпечення, сучасних досліджень у зазначеній сфері, можна зупинитись на більш прийнятних з точки зору формування системи державного управління та сфери забезпечення і використання ДІР визначень понять «адміністрування та менеджмент в публічному управлінні». Дані поняття висвітлюються через призму декількох поєднаних напрямків.

Перший напрям, необхідність наявно-сформованого в країні єдиного державного апарату (ЄДА), тобто: визначена політика і завдання в зазначеній сфері; нормативно-правова і законодавча база; перелік процесів і процедур галузі;

фіксовані організаційні системи та підсистеми управління або впливу; кадрове забезпечення за фахом тощо. ЄДА повинен утримуватися за рахунок державного бюджету, а також фіксуватися законодавчою та нормативно-правовою базою країни, як відповідний орган управління виконавчої гілки влади, а також консультант або координатор взаємодії з іншими міжгалузевими установами.

Другий напрям, упровадження та забезпечення реальної системи державного управління, що стосується певного стандартного або/чи динамічного переліку дій (заходів, процедур) органу виконавчої влади, що сформовані політикою й переліком актуальних завдань з урахуванням надання якісних публічних послуг сфери діяльності визначеної гілки влади.

Значний внесок у розвиток нормативно-правового, організаційного забезпечення, а також у розробку сучасних методів і моделей адміністрування та менеджменту сфери публічного управління державними інформаційними ресурсами внесли: І. В. Арістова, А. М. Астахов, А. І. Марущак, В. С. Загорський, О. Ю. Оболенський, С. О. Борисевич, С. М. Коник, Ю. В. Ковбасюк, В. П. Трощинський, М. М. Білинська, О. М. Ястремська, Л. О. Мажник та ін.

Мета статті

Метою статті є визначення особливостей адміністрування та менеджменту в публічному управлінні державними інформаційними ресурсами, а саме: мета, об'єкт, предмет, напрямки та завдання дослідження.

Виклад основного матеріалу

Напрямок та завдання досліджень

Аналізуючи останні дослідження та публікації [1–5], проведені авторами досліджень у сфері захисту державних інформаційних ресурсів [6–11], можна сформулювати *мету*, *об'єкт* та *предмет* дослідження публічного менеджменту державними інформаційними ресурсами таким чином.

Метою дослідження є аналіз та розробка сучасних методів і моделей, а також концептуальних підходів до адміністрування та менеджменту сфери публічного управління українським сегментом державних інформаційних ресурсів.

Об'єкт дослідження — процеси адміністрування та менеджменту в публічному управлінні з метою формування, прийняття та виконання якісних управлінських рішень у сфері державних інформаційних ресурсів.

Предмет дослідження — сучасні методи і моделі адміністрування та менеджменту в публічному управлінні українським сегментом державних інформаційних ресурсів.

У розрізі проблем, що виникають у системі організації ДІР, постає актуальне питання проведення якісної адміністративної діяльності для досягнення поставлених цілей встановлених державною політикою з погляду публічного управління та ефективного менеджменту у сфері ДІР.

Особливості трансформування публічного управління в українському суспільстві розкрито в праці [5] і може бути адаптоване крізь систему менеджменту інформаційної безпеки, яка регламентується більшістю міжнародних стандартів і має замкнутий цикл управління — етапи реалізації моделі «Plan-Do-Check-Act» (PDCA—цикл Шухарта—Демінга—планування—реалізація—перевірка—дія) [12].

У такому зв'язку, ці особливості можуть бути розкриті з урахуванням публічного управління ДІР так.

1. Поява у публічному секторі професійних керівників та центрального органу влади, відповідальних за результат у сфері зберігання, обробки, розповсюдження та висвітлення в інформаційно-комунікаційних системах публічного або спеціального призначення ДІР. З точки зору створення системи публічного менеджменту ДІР, постає завдання прийняття на публічну службу висококваліфікованих кадрів, які мають специфічні знання щодо управління не тільки в організаційних системах різних класів, але і можуть забезпечити в першу чергу доступність до ДІР для громадськості, яка виконує функцію своєрідного контролю за діяльністю публічних службовців.

2. Система управління повинна мати орієнтацію на результат з точки зору надання якісних послуг користувачам ресурсу, замість тільки суворого дотримання стандартів та процедур. З точки зору створення системи публічного менеджменту ДІР, постає базове завдання публічності використання інформаційного середовища та його ресурсів — пошуку оптимального шляху забезпечення доступності, конфіденційності, цілісності ДІР (як базових властивостей інформації), а також оптимізація переліку ресурсів до яких забезпечується публічний доступ. Громадськості повинні надаватися можливості здійснювати (вносити) певні зміни до процедур і процесів надання якісних послуг (контрольована зміна цілісності інформації, економічні або технічні корекції послуги тощо).

3. Необхідність наявних впроваджених стандартів, критеріїв та індикаторів ефективності використання ДІР та послуг. З точки зору створення системи публічного менеджменту ДІР, автори повинні наголосити на певне завдання управління ДІР — використання загальноприйнятих у євро-

пейських державах стандартів менеджменту інформаційної безпеки серії ISO 2700x щодо ДІР, здійснення постійного моніторингу даного процесу, впровадження процесного підходу на основі теорії ризиків.

4. Зміна кількості одиниць організаційних структур публічного сектору (або їх оптимізація). З точки зору створення системи публічного менеджменту ДІР, з цього приводу, постає завдання децентралізації системи менеджменту ДІР та системи відповідальності на відповідних її рівнях.

5. Необхідна поява у публічному секторі елементів конкуренції (зовнішні підряди, тендерні процедури тощо). З погляду створення системи публічного менеджменту ДІР, постає ще одне завдання щодо залучення на конкурентній основі висококваліфікованих кадрів, а також їх залучення до створення, обробки та захисту ДІР, як державних так і приватних структур.

6. Реалізація процесів адаптації управлінських інструментів приватного сектору з урахуванням специфіки публічного сектору. З точки зору створення системи публічного менеджменту ДІР, може бути встановлено наступне завдання — вироблення та застосування єдиних підходів у здійсненні менеджменту ДІР як приватного, так і державного сектору, використання єдиних стандартів та критеріїв оцінки ефективності.

7. Дисципліна та раціональне використання наявних ресурсів ДІР, повинна бути невід'ємною умовою публічного менеджменту. Завдання, що постає відповідно зазначеному принципу необхідність пошуку шляхів оптимального та раціонального використання не тільки засобів обробки, створення, передачі, захисту ДІР, але і встановлення системи публічного (з боку державних структур) контролю за кількістю та якістю доступних ДІР та їх послуг.

Науково-практичний напрям наукових досліджень

На даний час в Україні, прийнятим на законодавчому рівні, є тільки поняття **публічна служба** — діяльність на державних політичних посадах, професійна діяльність суддів, прокурорів, військова служба, альтернативна (невійськова) служба, дипломатична служба, інша державна служба, служба в органах влади Автономної Республіки Крим, органах місцевого самоврядування [13]. Також, чинним є Закон України «Про доступ до **публічної інформації**», який визначає порядок здійснення та забезпечення права кожного на доступ до інформації, що знаходиться у володінні суб'єктів владних повноважень, інших розпорядників публічної інформації, визначених цим Законом, та інформації, що становить суспільний інтерес [14].

Відповідно з цим законом **публічна інформація** — це відображена та задокументована будь-якими засобами та на будь-яких носіях інформація, що була отримана або створена в процесі виконання суб'єктами владних повноважень своїх обов'язків, передбачених чинним законодавством, або яка знаходиться у володінні суб'єктів владних повноважень, інших розпорядників публічної інформації, визначених цим Законом [14].

При цьому доступ до інформації забезпечується шляхом:

1) систематичного та оперативного оприлюднення інформації: в офіційних друкованих виданнях; на офіційних веб-сайтах у мережі Інтернет; на єдиному державному веб-порталі відкритих даних; на інформаційних стендах; будь-яким іншим способом;

2) надання інформації за запитами на інформацію.

Також виходячи із визначення «публічна інформація», впливає необхідність здійснення управління нею, що в свою чергу повинно підпадати під дію поняття публічне управління в наступному розумінні та послідовності:

➤ публічне управління (публічний менеджмент) —>;

➤ публічне управління (публічний менеджмент ДІР) —>;

➤ організація доступу до публічної інформації та ДІР через:

– офіційні (державні або приватні) друковані видання;

– офіційні (державні або приватні) веб-сайти в мережі Інтернет;

– шляхом доступу до інформаційних систем (наприклад, до Єдиного державного реєстру судових рішень (рис. 1);

– єдиної системи реєстрів Національного агентства з питань запобігання корупції до складу яких входить: Єдиний державний реєстр декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування (рис. 2) та Єдиний державний реєстр осіб, які вчинили корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення (рис. 3); Єдиного державного реєстру нормативно-правових актів (рис. 4) і та ін.

Єдиний державний реєстр судових рішень

Рис. 1. Єдиний державний реєстр судових рішень (<http://www.reyestr.court.gov.ua/>)

ЄДИНИЙ ДЕРЖАВНИЙ РЕЄСТР ДЕКЛАРАЦІЙ
осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування

ПОДАТИ ДЕКЛАРАЦІЮ

ПРО РЕЄСТР FAQ ВІДКРИТИЙ API КОНТАКТИ

Пошук...

Тип декларації: Рік: Тип документи: Тип посади: (0) Категорія посади: (0) Період публікації: Високий ризик: Відповідальне становище: (0)

ПРО РЕЄСТР

Проект має на меті спростити подання публічними службовцями їх декларацій майнового стану, доступ до них та їх перевірку. Для цього система електронного декларування передбачає виконання таких задач:

- спрощення введення даних суб'єктом декларування;
- забезпечення захищеного протоколу автентифікації для входу в систему електронного декларування;
- запобігання помилкам з боку суб'єкта декларування під час введення даних;
- виконання перехресної перевірки інформації з використанням баз даних інших державних органів;
- надання доступу до системи електронного декларування іншим державним базам даних;
- забезпечення захищеного зберігання введених даних;
- надання відкритого онлайн-доступу та засобів пошуку по відкритих даних, що містяться в деклараціях, і можливості їх завантаження;
- створення відкритого API для розробників для забезпечення захищеного доступу до відкритих даних із декларацій майнового стану та їх завантаження в різних форматах;
- оптимізація процедур обробки декларацій майнового стану персоналом НАЗК і створення ефективного бізнес-процесу перевірки декларацій.

Рис. 2. Єдиний державний реєстр декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування (<https://public.nazk.gov.ua/>)

Єдиний державний реєстр осіб, які вчинили корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення

Національним агентством з питань запобігання корупції здійснюються заходи щодо початку ведення Єдиного державного реєстру осіб, які вчинили корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення.

Національним агентством з питань запобігання корупції здійснюються заходи щодо початку ведення Єдиного державного реєстру осіб, які вчинили корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення.

Наразі повноваження щодо надання відомостей з Єдиного державного реєстру осіб, які вчинили корупційні правопорушення, здійснюються Міністерством юстиції України (пункт 3 постанови Кабінету Міністрів України від 25 березня 2015 року № 171).

Внесення інформації до Єдиного державного реєстру осіб, які вчинили корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення, та надання відомостей з нього про юридичну особу здійснюватиметься Національним агентством після початку ведення ним цього реєстру.

Рис. 3. Єдиний державний реєстр осіб, які вчинили корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення (<https://nazk.gov.ua/yedynyy-derzhavnyy-reyestr-osib-yaki-vchynuly-korupciyni-abo-povyazani-z-korupciyeyu>)

МІНІСТЕРСТВО ЮСТИЦІЇ УКРАЇНИ / MINISTRY OF JUSTICE OF UKRAINE	
ЄДИНИЙ ДЕРЖАВНИЙ РЕЄСТР НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ АКТИВ	
Головна сторінка	Інформаційний фонд
Пошук	Загальна кількість нормативно-правових актів у інформаційному фонді Реєстру на 04.12.2016 - 85863
Класифікатори НПА	Кількість нормативно-правових актів, внесених до інформаційного фонду Реєстру за 02.12.2016 - 12
Видання НПА	
Види НПА	
Період прийнятті	
Ключові слова	ЩО ТАКЕ ЄДИНИЙ ДЕРЖАВНИЙ РЕЄСТР НПА
Опублікування	ЩО ТАКЕ ІНФОРМАЦІЙНИЙ ФОНД РЕЄСТРУ
Нові надходження	ЩО ТРЕБА ЗРОБИТИ, ЩОБ ОДЕРЖАТИ ІНФОРМАЦІЮ З РЕЄСТРУ
Ваш бюджет	ДЕРЖАТЕЛЬ РЕЄСТРУ - МІНІСТЕРСТВО ЮСТИЦІЇ УКРАЇНИ
Про Реєстр НПА	АДМІНІСТРАТОРИ РЕЄСТРУ
	<p>Реєстр - це автоматизована система збирання, наповнення та опрацювання актів законодавства.</p> <p>Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 23.04.2001 № 376 до складу Реєстру включуються: нормативно-правові акти, видані починаючи з дня прийняття Акта проголошення незалежності України (24 серпня 1991 р.) - чинні, опубліковані та неопубліковані, у тому числі з об'єктом заборони: закони України; постанови Верховної Ради України; укази (розпорядження) Президента України; директи, постанови і розпорядження Кабінету Міністрів України; рішення Верховного Конституційного Суду України; зареєстровані в Міністерстві юстиції нормативно-правові акти міністерств, інших центральних органів виконавчої влади, органів господарського управління та контролю, Національного банку; міжнародні договори України.</p> <p>нормативно-правові акти, видані до прийняття Акта проголошення незалежності України (24 серпня 1991 р.), що не втратили чинності та не суперечать законодавству України; тимчасові нормативно-правові акти з терміном дії рік і більше та з терміном дії менше року в разі наступного його продовження.</p> <p>Це спеціальна комп'ютерна інформаційна система, в якій зберігаються копії еталонних текстів нормативно-правових актів і яка призначена для надання інформації широкому колу користувачів.</p> <p>До інформаційного фонду вносяться копії еталонних текстів нормативно-правових актів з Еталонного фонду Реєстру, який формується та зберігається у Міністерстві юстиції України.</p> <p>Уважно вивчити основні положення Інструкції про порядок та умови одержання інформації з інформаційного фонду Реєстру, затвердженої наказом Міністерства юстиції України від 26.06.2002 № 376, вибрани для себе форму одержання інформації з інформаційного фонду Реєстру: у вигляді комп'ютерного файлу; шляхом безопорядкового доступу до інформаційного фонду Реєстру та звернутися до Будівлі до Адміністраторів Реєстру із відповідним запитом.</p> <p>Держатель Реєстру - Мініюст</p> <ul style="list-style-type: none"> - розробляє організаційні та методологічні принципи ведення Реєстру - приймає рішення про включення актів до Реєстру - здійснює опрацювання та внесення актів до еталонного фонду - відповідає за автентичність та контрольний стан еталонних текстів. <p>Адміністратори обліку користувачів та контролю доступу до Реєстру (Адміністратор обліку) - державне підприємство "Інформаційний центр" Міністерства юстиції України</p> <ul style="list-style-type: none"> - здійснює обслуговування і облік користувачів Реєстру - забезпечує реєстрацію користувачів Реєстру і ведення бази даних цих користувачів - організовує контроль доступу до Реєстру та систему контролю за розрахунками з користувачами Реєстру Адміністратор технічної підтримки фонду Реєстру та доступу до Реєстру (Технічний адміністратор) - інформаційно-аналітичний центр "ЛІГА", - здійснює супроводження і розвиток програмно-інформаційного забезпечення Реєстру - проводить технічну підготовку текстів НПА - формує і підтримує інформаційний фонд Реєстру - здійснює технічну підтримку користувачів Реєстру

Рис. 4. Єдиний державний реєстр нормативно-правових актів (<http://www.reestrnra.gov.ua/REESTR/RNAweb.nsf/wpage/FirstPage?OpenDocument>)

Інформація з інформаційного фонду представлених Реєстрів є публічною інформацією у формі відкритих даних, що підлягає оприлюдненню і регулярному оновленню відповідно до Закону України «Про доступ до публічної інформації».

Доступ до інформації з інформаційного фонду даних Реєстрів, є вільним та безоплатним.

Про це чітко вказано в роз'ясненнях Постанови Пленуму Вищого Адміністративного суду України від 29 вересня 2016 р. №10 «Про практику застосування адміністративними судами законодавства про доступ до публічної інформації» [15].

Перелік Єдиних та державних реєстрів приведено на веб-порталі Міністерства юстиції України (рис. 5), режим доступу:

<http://old.minjust.gov.ua/22253>. Виходячи з визначення ДІР, під якими згідно з Законом України від 23 лютого 2006 р. № 3475-IV-ВР//ВВР «Про

Державну службу спеціального зв'язку та захисту інформації України», розуміється систематизована інформація, що є доступною за допомогою інформаційних технологій, право на володіння, використання або розпорядження якою належить державним органам, військовим формуванням, утвореним відповідно до законів України, державним підприємствам, установам та організаціям, а також інформація, створення якої передбачено законодавством та яка обробляється фізичними або юридичними особами відповідно до наданих їм повноважень суб'єктами владних повноважень, усі інформаційні ресурси які містяться в Єдиних та державних реєстрах є державними і підлягають захисту.

Також дані реєстри повинні бути представлені та зареєстровані в гілці українського сегмента ідентифікаторів об'єктів, відповідно до «Поло-

ження про порядок формування простору ідентифікаційних кодів об'єктів Українського сегмента світового простору ідентифікаторів об'єктів» [16]. Структурно-логічна модель організації іє-

рархічної гілки кодів-вузлів українського сегмента ідентифікаторів об'єктів державних органів (після визначеної гілки gov(1)) автором представлено в праці [8, 9] (рис. 6).

Єдині та державні реєстри

- ЄДИНІ ТА ДЕРЖАВНІ РЕЄСТРИ
 - Держателями Єдиних та Державних реєстрів є:
 - [Міністерство юстиції України](#)
 - [Державна реєстраційна служба України](#)
 - [Державна виконавча служба України](#)
 - [Державна служба з питань захисту персональних даних України](#)

Єдині та Державні реєстри інформаційної мережі Міністерства юстиції України створені та функціонують відповідно до законодавства України, що складають закони України, акти Кабінету Міністрів України, відомчі нормативно-правові акти, а також інші документи правового характеру.

- Держатель - Міністерство юстиції України
 - [Єдиний державний реєстр нормативно-правових актів](#)
 - [Реєстр спеціальних бланків документів інформаційної системи Міністерства юстиції України](#)
 - [Єдиний реєстр спеціальних бланків нотаріальних документів](#)
 - [Єдиний реєстр нотаріусів України](#)
 - [Спадковий реєстр](#)
 - [Єдиний реєстр довіреностей](#)
 - [Державний реєстр обтяжень рухомого майна](#)
 - [Єдиний реєстр громадських формувань](#)
 - [Реєстр атестованих судових експертів](#)
 - [Реєстр методик проведення судових експертиз](#)
 - [Єдиний державний реєстр осіб, які вчинили корупційні правопорушення](#)
 - [Єдиний реєстр підприємств, щодо яких порушено провадження у справі про банкрутство](#)
 - [Відомості з Єдиного державного реєстру осіб, які вчинили корупційні правопорушення](#)
- Держатель - Державна виконавча служба України
 - [Єдиний державний реєстр виконавчих проваджень](#)
- Держатель - Державна реєстраційна служба України
 - [Реєстр громадських об'єднань](#)
 - [Державний реєстр друкованих засобів масової інформації та інформаційних агентств як суб'єктів інформаційної діяльності](#)
 - [Державний реєстр актів цивільного стану громадян](#)
 - [Державний реєстр речових прав на нерухоме майно](#)
- Держатель - Державна служба України з питань захисту персональних даних
 - [Державний реєстр баз персональних даних](#)

Рис. 5. Перелік Єдиних та державних реєстрів України

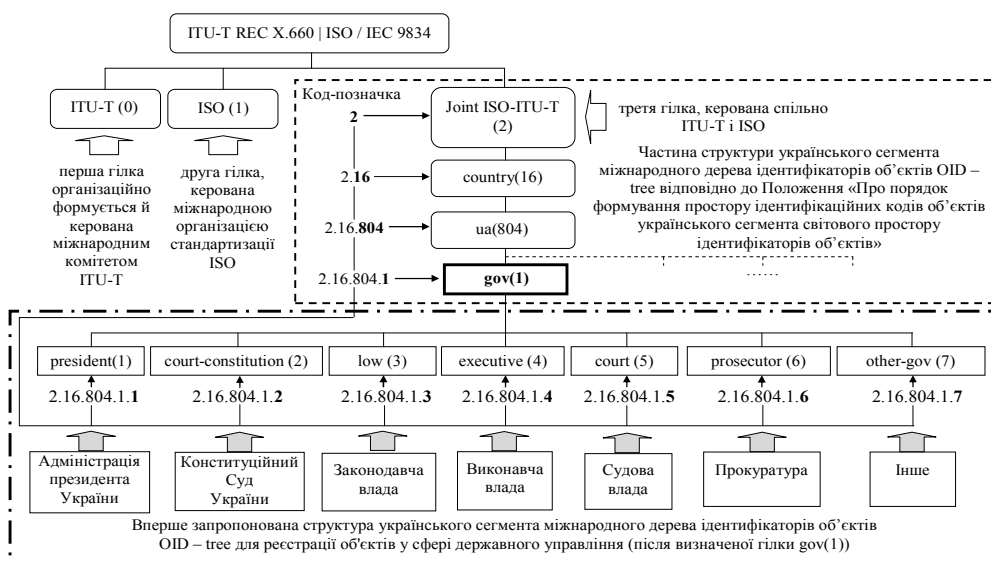

Рис. 6. Структурно-логічна модель організації ієрархічної гілки кодів-вузлів українського сегмента ідентифікаторів об'єктів державних органів (після визначеної гілки gov(1))

Розширення подібної структурно-логічної моделі повинно включити всі ДІР, які мають відношення до публічної інформації, що в свою чергу спростить доступ до них і узагальнить всі ресурси в одне ціле. Це надасть змогу здійснювати централізоване управління публічними ДІР, включаючи і питання їх захисту в єдиній системі. Управління публічними ДІР повинно мати замкнений цикл (реалізовано за моделлю «Plan-Do-Check-Act»), що надасть змогу здійснювати планування (стратегічне, тактичне) щодо створення

системи публічного менеджменту ДІР, реалізацію та впровадження системи публічного менеджменту ДІР, перевірку (оцінка ефективності та продуктивності системи публічного менеджменту ДІР), дію (виконання превентивних і коригувальних дій, постійне поліпшення системи публічного менеджменту ДІР) (рис. 7). Причому основою захисту даної системи публічного менеджменту ДІР пропонується метод «подвійної трійки захисту», що запропонований авторами в праці [6] та більш детально розкритий у праці [9].

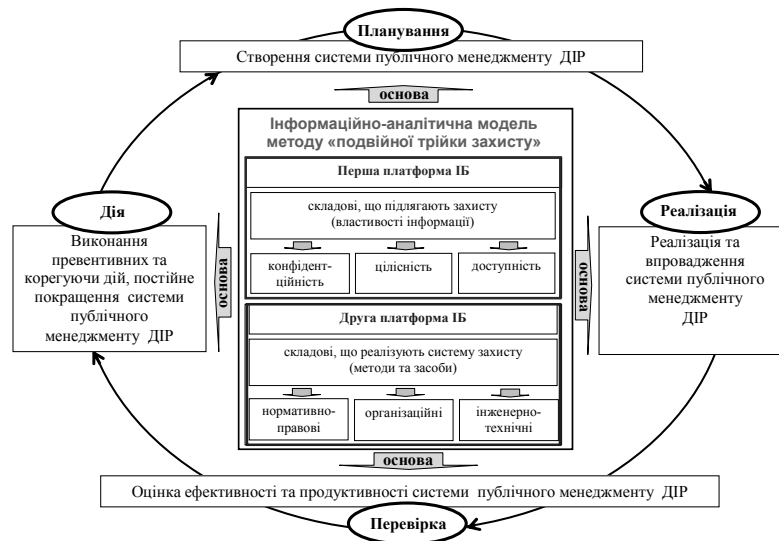

Рис. 7. Модель захисту системи менеджменту публічними ДІР на основі методу «подвійної трійки захисту»

Важливим також є визначення класифікації ДІР та уточнення поняття ДІР. Авторами в [6] приведено удосконалене визначення ДІР, а саме: *державні інформаційні ресурси (state informative resources)* – це результати інтелектуальної та практичної діяльності, що сформовані в усіх сферах життєдіяльності людини, суспільства і держави, зафіксовані і систематизовані на відповідних матеріальних носіях інформації, як окремі документи і масиви документів, банки і бази даних та знань, усі види архівів і бібліотек, музейні фонди, інформаційні ресурси які обробляються й передаються у інформаційних системах державного і/або загального призначення, інші ресурси, що містять дані, відомості і знання, які є об’єктом права власності держави незалежно від форми власності на час їх створення і мають споживчу цінність, а також такі, що призначені для розвитку і задоволення потреб громадян, суспільства, держави та підлягають захисту згідно визначеної політики безпеки й чинного законодавства. У свою чергу в праці [10] приведена класифікація ДІР (рис. 8), яка впливає з визначення ДІР, яке наведено вище.

Таким чином необхідно додати в четвертий пункт класифікації державних інформаційних

ресурсів – публічні інформаційні системи (на рис. 8 виділено жирним кольором та окреслено пунктирною лінією).

У зв’язку з чим також виникає необхідність в уточненні поняття ДІР, яке надали автори в праці [6]. Уточнене визначення ДІР має бути представлено наступним чином: *державні інформаційні ресурси (state informative resources)* — це результат інтелектуальної та практичної діяльності, що сформовані в усіх сферах життєдіяльності людини, суспільства і держави, зафіксовані і систематизовані на відповідних матеріальних носіях інформації, як окремі документи і масиви документів, банки і бази даних та знань, усі види архівів і бібліотек, музейні фонди, інформаційні ресурси які обробляються й передаються у інформаційних системах державного і/або загального та **публічного** призначення, інші ресурси, що містять дані, відомості і знання, які є об’єктом права власності держави незалежно від форми власності на час їх створення і мають споживчу цінність, а також такі, що призначені для розвитку і задоволення потреб громадян, суспільства, держави та підлягають захисту згідно визначеної політики безпеки й чинного законодавства.

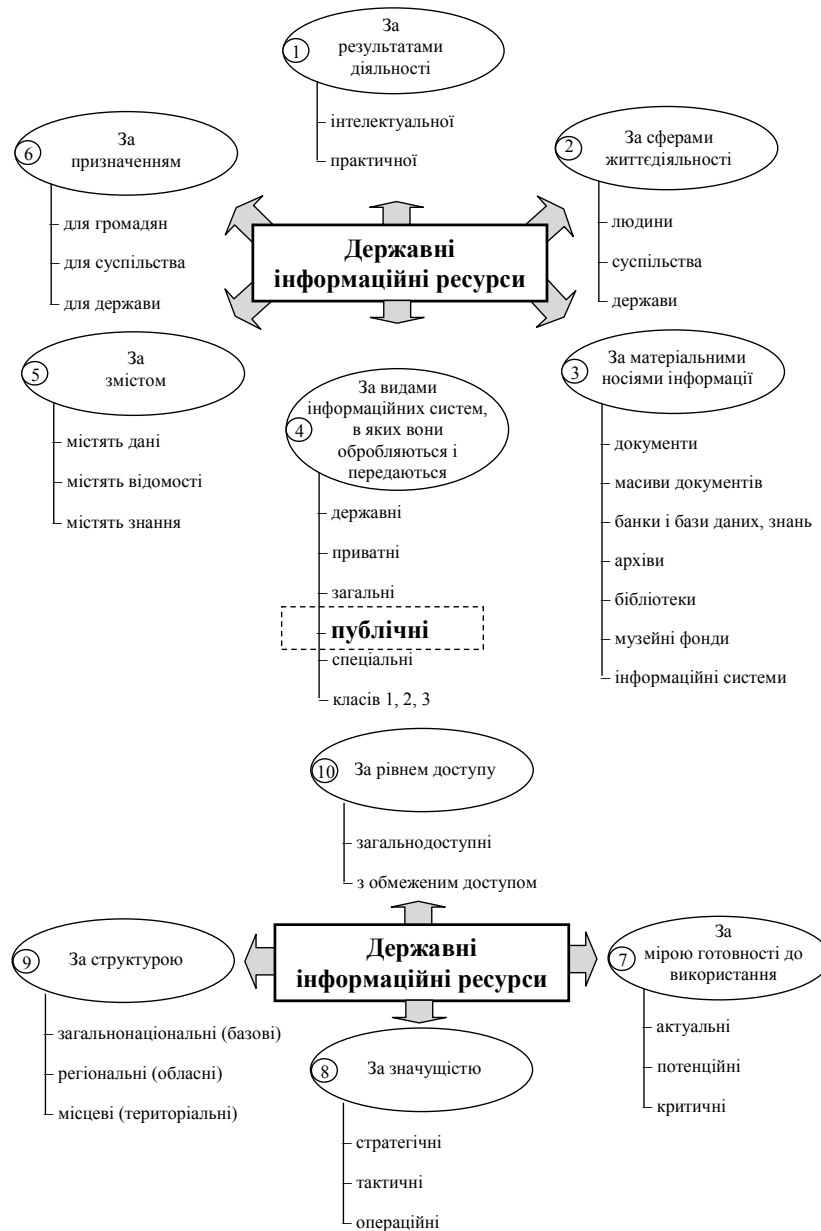

Рис. 8. Класифікація державних інформаційних ресурсів

Звідси випливає необхідність визначення поняття **публічні інформаційні системи**.

Відповідно до НД ТЗІ 3.7-003-2005 «Порядок проведення робіт із створення комплексної системи захисту інформації в інформаційно-телекомунікаційній системі» [17] *інформаційна система* — організаційно-технічна система, що реалізує технологію обробки інформації за допомогою засобів обчислювальної техніки та програмного забезпечення.

Виходячи із визначення, яке вже було приведено раніше згідно Закону України «Про доступ до публічної інформації» *публічна інформація* — це відображена та задокументована будь-якими засобами та на будь-яких носіях інформація, що була отримана або створена в процесі виконання

суб'єктами владних повноважень своїх обов'язків, передбачених чинним законодавством, або яка знаходиться у володінні суб'єктів владних повноважень, інших розпорядників публічної інформації, визначених цим Законом. Таким чином можна запропонувати наступне визначення поняття *публічна інформаційна система*.

Публічна інформаційна система — організаційно-технічна система, що реалізує технологію обробки публічної інформації, визначеної згідно Закону України «Про доступ до публічної інформації», за допомогою засобів обчислювальної техніки та програмного забезпечення.

Або більш розширене визначення.

Публічна інформаційна система — організаційно-технічна система, що реалізує технологію обробки публічної інформації, яка відображена та задокументована будь-якими засобами та на будь-яких носіях інформація, що була отримана або створена в процесі виконання суб'єктами владних повноважень своїх обов'язків, передбачених чинним законодавством, або яка знаходиться у володінні суб'єктів владних повноважень, інших розпорядників публічної інформації, визначених згідно Закону України «Про доступ до публічної інформації», за допомогою засобів обчислювальної техніки та програмного забезпечення.

Важливим також є питання визначення інформаційних ресурсів, які саме повинні бути публічними, тобто відносяться до публічної інформації у формі відкритих даних, що підлягає оприлюдненню і регулярному оновленню відповідно до Закону України «Про доступ до публічної інформації».

Дане питання має бути чітко визначено через призму побудови системи ризиків віднесення інформаційних ресурсів до публічних. Виникає необхідність відповідно до Закону України здійснювати чітке розмежування між ДІР, які є публічними і ДІР, які містять конфіденційну, таємну або службову інформацію. Закон України «Про доступ до публічної інформації» не дає можливість чітко це визначити. Але в цілому згідно з даним Законом обмеження доступу до інформації здійснюється при дотриманні таких вимог:

1) виключно в інтересах національної безпеки, територіальної цілісності або громадського порядку з метою запобігання заворушенням чи злочинам, для охорони здоров'я населення, для захисту репутації або прав інших людей, для запобігання розголошенню інформації, одержаної конфіденційно, або для підтримання авторитету і неупередженості правосуддя;

2) розголошення інформації може завдати істотної шкоди цим інтересам;

3) шкода від оприлюднення такої інформації переважає суспільний інтерес в її отриманні.

Також відповідно до даного Закону визначені поняття конфіденційної, таємної і службової інформації, як наведені нижче.

Конфіденційна інформація — інформація, доступ до якої обмежено фізичною або юридичною особою, крім суб'єктів владних повноважень, та яка може поширюватися у визначеному ними порядку за їхнім бажанням відповідно до передбачених ними умов. Не може бути віднесена до конфіденційної інформація:

– інформація суб'єктів владних повноважень — органів державної влади, інші державних орга-

нів, органів місцевого самоврядування, органів влади Автономної Республіки Крим, інших суб'єктів, що здійснюють владні управлінські функції відповідно до законодавства та рішення яких є обов'язковими для виконання;

– юридичних осіб, які фінансуються з державного, місцевих бюджетів, бюджету Автономної Республіки Крим, — стосовно інформації щодо використання бюджетних коштів.

Таємна інформація — інформація, доступ до якої обмежується відповідно до визначених згідно даного Закону обмежень (були наведені вище), розголошення якої може завдати шкоди особі, суспільству і державі. Таємною визнається інформація, яка містить державну, професійну, банківську таємницю, таємницю досудового розслідування та іншу передбачену законом таємницю.

У зв'язку з тим, що службова інформація також є обмеженою (обмеження були наведені вище), то згідно з цим Законом, до службової може належати така інформація:

1) що міститься в документах суб'єктів владних повноважень, які становлять внутрішню службову кореспонденцію, доповідні записки, рекомендації, якщо вони пов'язані з розробкою напряму діяльності установи або здійсненням контрольних, наглядових функцій органами державної влади, процесом прийняття рішень і передують публічному обговоренню та/або прийняттю рішень;

2) зібрана в процесі оперативно-розшукової, контррозвідувальної діяльності, у сфері оборони країни, яку не віднесено до державної таємниці.

Отже, постає завдання визначення чіткого механізму віднесення ДІР до публічних, оскільки їх оприлюднення є обов'язковим, то і виникає завдання визначення ризику їх оприлюднення. У даному випадку виникає необхідність відповідно до визначених ризиків, у розробці системи оцінювання шкоди національної безпеки України (оскільки ДІР необхідно розглядати як елемент національної безпеки України, про що автори наголошували у працях [7, 9, 10]). Такі системи оцінювання можуть базуватися на моделях і методах, які відпрацьовані в праці [18].

Визначення ризику може відбуватися за підходом, який представлено автором у праці [8, 9], але з урахуванням специфіки оцінки саме системи публічного менеджменту ДІР.

Основні результати

Основними результатами автори вважають, те, що вперше визначена мета, предмет, об'єкт, напрямок та завдання дослідження особливостей адміністрування та менеджменту в публічному

управлінні державними інформаційними ресурсами. Уточнено визначення поняття державні інформаційні ресурси, уточнена їх класифікація, надано визначення поняття «публічна інформаційна система». Розроблена модель захисту системи менеджменту публічними державними інформаційними ресурсами на основі методу «подвійної трійки захисту».

Висновок

Таким чином сформовано загальне наукове завдання, щодо визначення нормативно-правових, організаційних та, в тому числі, інженерно-технічних рішень, направлених на створення єдиної системи публічного менеджменту ДІР. Дана система повинна формуватись з урахуванням світового досвіду впровадження системи публічного менеджменту в державному секторі.

У свою чергу, встановлений напрямок, спонукає на створення науково-прикладного напрямку дослідження: *організація системи публічного менеджменту органів державного управління на платформі сучасних методів та моделей побудови та підвищення ефективності системи адміністрування та публічного менеджменту державних інформаційних ресурсів.*

ЛІТЕРАТУРА

1. *Опорний конспект лекцій з навчальної дисципліни «Публічне управління»* : наук. розробка / О. Ю. Оболенський, С. О. Борисевич, С. М. Коник ; Нац. акад. держ. упр. при Президентіві України, Упр. орг. фундам. та приклад. дослідж., каф. держ. упр. і менедж. — К. : НАДУ, 2011. — 56 с.
2. *Публічне управління: теорія і практика* : монографія / Ю. В. Ковбасюк, В. П. Трошинський, М. М. Білинська [та ін.]; за заг. ред. Ю. В. Ковбасюка; Нац. акад. держ. упр. при Президентіві України. — К. : НАДУ, 2011. — 212 с.
3. *Публічне управління: шляхи розвитку* : матеріали наук.-практ. конф. за міжнар. участю (Київ, 26 листоп. 2014 р.). У 2 т. Т. 1 / Нац. акад. держ. упр. при Президентіві України ; за наук. ред. Ю. В. Ковбасюка, С. А. Романюка, О. Ю. Оболенського. — К. : НАДУ, 2014. — 150 с.; Т. 2 — 272 с.
4. *Державний менеджмент в контексті реалізації адміністративної реформи* / Івано-Франківський центр науки, інновацій та інформатизації. — Івано-Франківськ: 2012. — 200 с.
5. *Публічне адміністрування* : навч. посібник / О. М. Ястремська, Л. О. Мажник. — Х. : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2015. — 132 с.
6. *Державні інформаційні ресурси. Методологія побудови класифікатора загроз* : монографія / О. К. Юдін, С. С. Бучик. — К. : НАУ, 2015. — 214 с.
7. *Загальна модель формування системи захисту державних інформаційних ресурсів* / О. К. Юдін, С. С. Бучик, О. В. Фролов // Наукоємні технології. — 2015. — № 4 (28). — С. 332–337.
8. *Бучик С. С. Методологія побудови та захисту українського сегмента дерева ідентифікаторів державних інформаційних ресурсів* : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня доктора техн. наук : спец. 21.05.01 «Інформаційна безпека держави» / С. С. Бучик. — К., 2016. — 40 с.
9. *Бучик С. С. Методологія побудови та захисту українського сегмента дерева ідентифікаторів державних інформаційних ресурсів* : дис. д-ра техн. наук : спец. 21.05.01 / С. С. Бучик. — К., 2016. — 398 с.
10. *Юдін О. К. Класифікація державних інформаційних ресурсів* / О. К. Юдін, С. С. Бучик // Вісник інженерної академії України. — 2015. — № 4. — С. 147–150.
11. *Юдін О. К. Інформаційна безпека. Нормативно-правове забезпечення: підручник* / О. К. Юдін. — К.: НАУ, 2011. — 640 с.
12. *Information Security Management — Specification With Guidance for Use: ISO/IEC 27001 : 2013* [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.iso.org/iso/catalogue_detail?csnumber=54534.
13. *Кодекс адміністративного судочинства України*. Закон України від 06.07.2005 № 2747-IV (зі змінами від 02.06.2016). — [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2747-15>.
14. *Про доступ до публічної інформації*. Закон України від 13.01.2011 № 2939-VI (зі змінами від 01.05.2015). — [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2939-17>.
15. *Постанова Пленуму Вищого Адміністративного суду України від 29 вересня 2016 р. №10 «Про практику застосування адміністративними судами законодавства про доступ до публічної інформації»*. — Режим доступу: http://www.vasu.gov.ua/plenum/post_plenum/postanov_a_plenumu_10_29-09-2016/
16. *Положення про порядок формування простору ідентифікаційних кодів об'єктів Українського сегмента світового простору ідентифікаторів об'єктів*. Затверджено Рішенням Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері зв'язку та інформатизації 18 квітня 2013 р. № 227 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z1403-13>.
17. *Порядок проведення робіт із створення комплексної системи захисту інформації в інформаційно-телекомунікаційній системі* : НД ТЗІ 3.7-003-2005. — К. : ДСТСЗІ СБУ, 2005. — № 125.
18. *Корченко О. Г. Оцінювання шкоди національній безпеці України у разі витоку державної таємниці* : монографія / О. Г. Корченко, О. Є. Архипов, Ю. О. Дрейс. — К.: наук.-вид. центр НА СБ України, 2014. — 332 с.

Стаття надійшла до редакції 20.11.2016